

FRDO CFDD
FEDERALE RAAD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

20-4-2016

Jaarverslag FRDO 2015

Administratief verslag

FRDO

Jaarverslag FRDO 2015

Administratief verslag

Inhoud

1. Adviezen van de raad	3
2. Informatie en communicatie	6
3. Activiteiten van de raad	13
3.1 Algemene vergadering.....	13
3.2 Werkgroepen.....	14
3.3 Bureau	15
3.4 Beleidsdialoog	17
3.5 Forumactiviteiten.....	18
3.6 Vertegenwoordiging.....	22
4. Financieel verslag	26
Bijlage1, Samenstelling van de raad in 2014.....	26
Bijlage 2, Aanwezigheid op de algemene vergadering in 2014	33

1. Adviezen van de raad

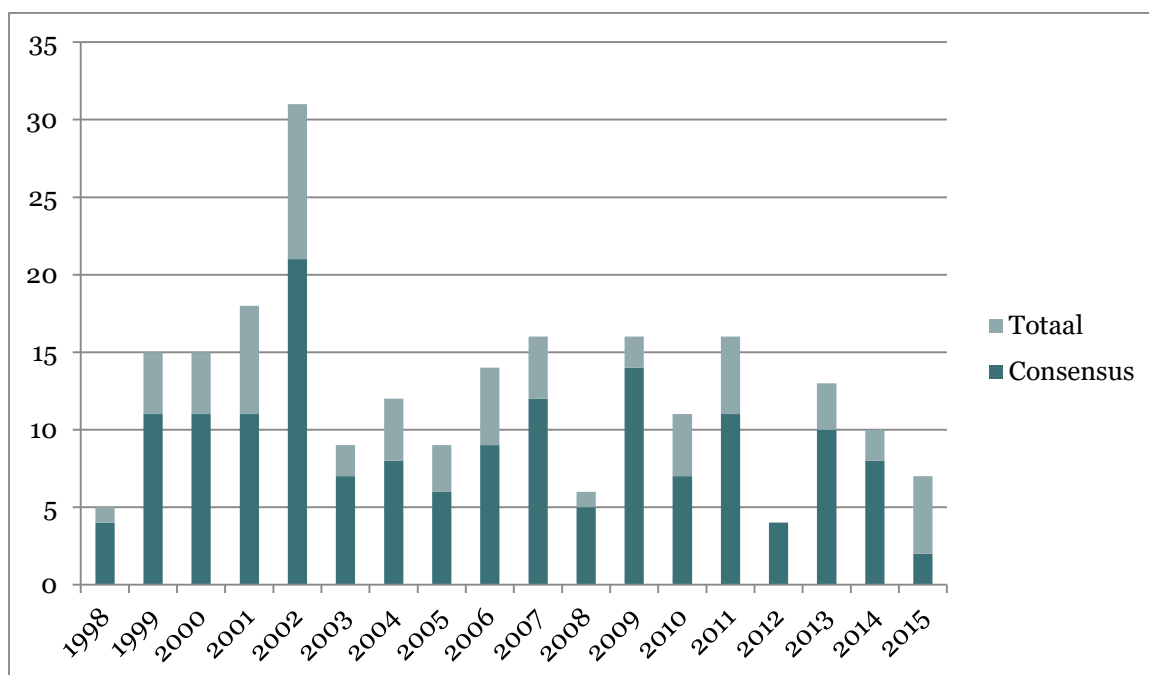
De belangrijkste activiteit van de raad is het uitbrengen van beleidsadviezen op vraag van de federale regering of het parlement, of op eigen initiatief. De werkgroepen van de raad bereiden deze adviezen voor, waarna ze aan de algemene vergadering ter goedkeuring worden voorgelegd. Verdeelde standpunten worden in de adviezen steeds duidelijk weergegeven.

De raad besliste in de loop van 2009 om verschillende types van adviezen te introduceren met het oog op een efficiëntere tijdsbesteding. In 2010 werden de afspraken over deze methode van werken toegepast en verder verfijnd. Wanneer de raad een adviesvraag ontvangt, beslist het bureau over de keuze tussen volgende types, die verschillen qua lengte en aantal voorbereidende vergaderingen:

- krachtlijnenadvies
- standaardadvies
- kaderadvies.

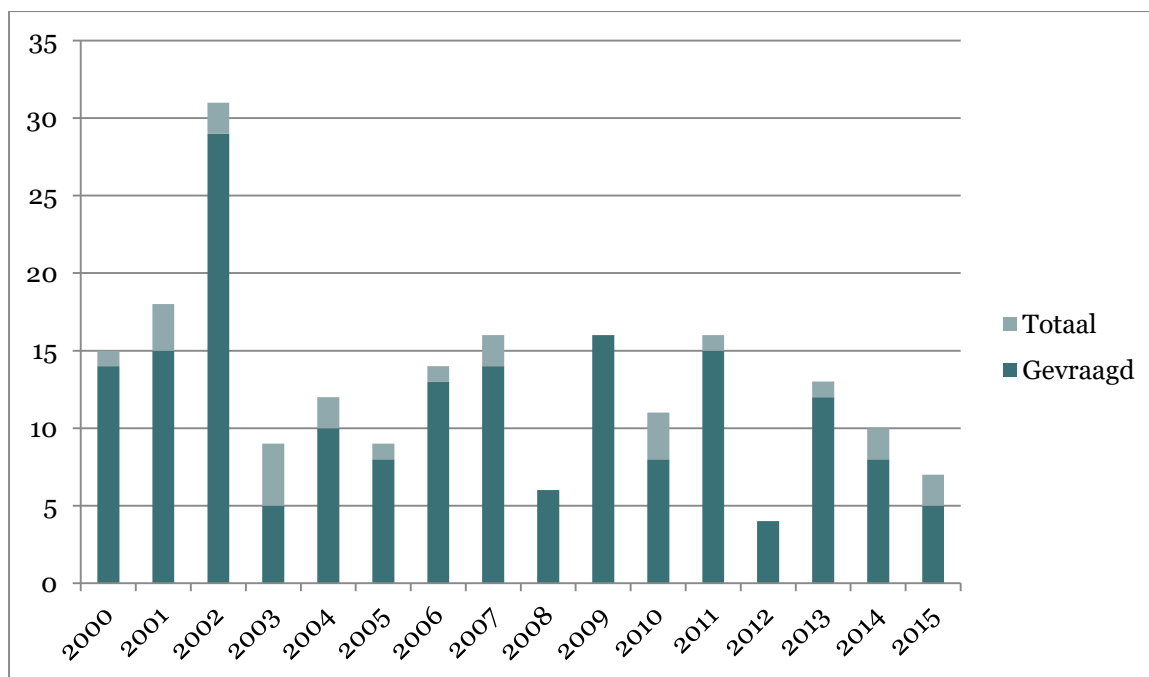
Aantal en consensus

Grafiek 1 geeft per jaar een overzicht van het aantal adviezen dat de raad sinds 1998 uitbracht, evenals van de verdeling tussen consensus- en verdeelde adviezen. In totaal gaat het om 227 adviezen of een gemiddelde van 12,61 adviezen per jaar, waarvan er 161 (of 70,9 %) met consensus werden goedgekeurd. In 2015 werden 7 adviezen goedgekeurd (waarvan 2 in consensus), waardoor dit jaar zich situeert onder het gemiddelde van de voorgaande jaren.

Adviezen op eigen initiatief

Grafiek 2 geeft een overzicht van het aantal adviezen dat de voorbije jaren werd uitgebracht op vraag van de overheid en op eigen initiatief. Gemiddeld bracht de raad 1,5 adviezen per jaar uit op eigen initiatief. In 2015 heeft de raad 2 adviezen op eigen initiatief uitgebracht.

Type van adviezen

Een overzicht van de verdeling per type advies voor de adviezen van 2015.

Type van advies	Aantal
Krachtlijnenadvies	7
Standaardadvies	0
Kaderadvies	0

De adviezen van 2015

Tabel 2 geeft een overzicht van de adviezen van 2015, met de datum van goedkeuring door de AV en het regeringslid dat het advies heeft aangevraagd of de vermelding dat het op eigen initiatief werd uitgewerkt. Er is ook aangegeven in welke talen het advies beschikbaar is. Alle adviezen zijn vanzelfsprekend in het Frans en het Nederlands beschikbaar, maar van een aantal bestaat ook een Engelse vertaling.

Nr.	Advies	Aanvrager
2015a01	Advies over het ontwerp van koninklijk besluit inzake kennisgeving van gevaarlijke mengsels aan het Nationaal Centrum ter voorkoming en behandeling van intoxicaties (N/F)	- Op vraag van minister van Sociale Zaken en van Volksgezondheid, Maggie De Block - 27 februari 2015
2015a02	Advies over voedselverlies en –verspilling (N/F)	- Op eigen initiatief - 24 april 2015
2015a03	Advies over de Minst Ontwikkelde Landen en Post-2015 (N/F/E)	- Op vraag van minister van ontwikkelings-samenwerking Alexander De Croo - 22 mei 2015
2015a04	Advies over het ontwerp van federaal ontwikkelingsplan van het elektriciteitstransmissienet en zijn strategische milieubeoordeling (N/F)	- Op vraag van minister van minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling, Marie-Christine Marghem - 29 juli 2015
2015a05	Advies over de implementatie van de SDGs (N/F/E)	- Op vraag van minister van buitenlandse zaken en Europese zaken Didier Reynders en minister van energie, milieu en duurzame ontwikkeling Marie Christine Marghem, samengevoegd op basis van een beslissing van de ministerraad van 24 juli 2015 - 23 oktober 2015
2015a06	Advies over het federaal rapport duurzame ontwikkeling (N/F)	- Op eigen initiatief - 23 oktober 2015
2015a07	Advies over het Nationaal Actieplan Bedrijven en Mensenrechten (N/F)	- Op vraag van minister van energie, milieu en duurzame ontwikkeling Marie Christine Marghem - 15 december 2015

Opvolging van de adviezen

Tijdens de eerste AV van 2016 (2 februari), werd – zoals elk jaar – door regeringsleden of hun vertegenwoordigers een toelichting gegeven bij de opvolging van de adviezen van 2015. Aan alle ministers of staatssecretarissen die een advies hadden aangevraagd, werd ook gevraagd schriftelijk duiding te geven bij hoe ze de adviezen hebben opgevolgd. Die informatie werd verzameld in een [document over de opvolging](#) van de adviezen van 2015.

2. Informatie en communicatie

Informatieactiviteiten

De FRDO vindt het belangrijk goed te communiceren over zijn opdracht, met name adviezen opstellen over en activiteiten organiseren rond duurzame ontwikkeling. De raad communiceert op een directe manier over zijn werking en zijn producten via een website, een Facebook- en LinkedIn-pagina, een elektronische nieuwsbrief, en indirect via de pers. De raad richt zich hierbij tot prioritaire doelgroepen als politici, ambtenaren en maatschappelijke organisaties, maar ook tot een ruimer publiek, om zo het draagvlak voor duurzame ontwikkeling te vergroten en het begrip meer vertrouwd te maken bij de burger. In zijn communicatie beklemtoont hij het belang van een participatieve beleidsaanpak, waarbij de raad als multistakeholderforum een toegevoegde waarde kan bieden.

FRDO-Info en Update

De FRDO zond afgelopen jaar twee nummers van zijn elektronische nieuwsbrief *FRDO-Info* naar zo'n 3.500 bestemmingen. De nieuwsbrief verschijnt normaal na elke algemene vergadering van de FRDO, om de goedgekeurde adviezen voor te stellen. Naast de adviezen en activiteiten in de werkgroepen behandelt *FRDO-Info* ook andere onderwerpen zoals fora. U vindt de nieuwsbrieven chronologisch geklasseerd op onze website.

Naast de *FRDO-Info* verzorgde het secretariaat ook een speciale nieuwsbrief *Update Rio+20 en EU 2020* (ondertussen met als naam *Update 2030 Agenda en EU 2020*) over de opvolging van de conferentie Rio+20 in juni 2012, de Agenda Post-2015 en EU 2020. In 2015 werden vier nummers verstuurd van deze nieuwsbrief.

Het internationale akkoord in VN-kader van september 2015 over de invoering van een aantal SDGs (= sustainable development goals) als onderdeel van de *2030 Agenda* zorgt ervoor dat de focus van de nieuwsbrief verschoven is. De nieuwsbrief zal vanaf nu vooral rapporteren over de implementatie (nationaal en internationaal) van de *2030 Agenda*. Zodra er duidelijkheid is op EU-niveau over de opvolging van EU 2020 zal de nieuwsbrief ook daarover verslag uitbrengen.

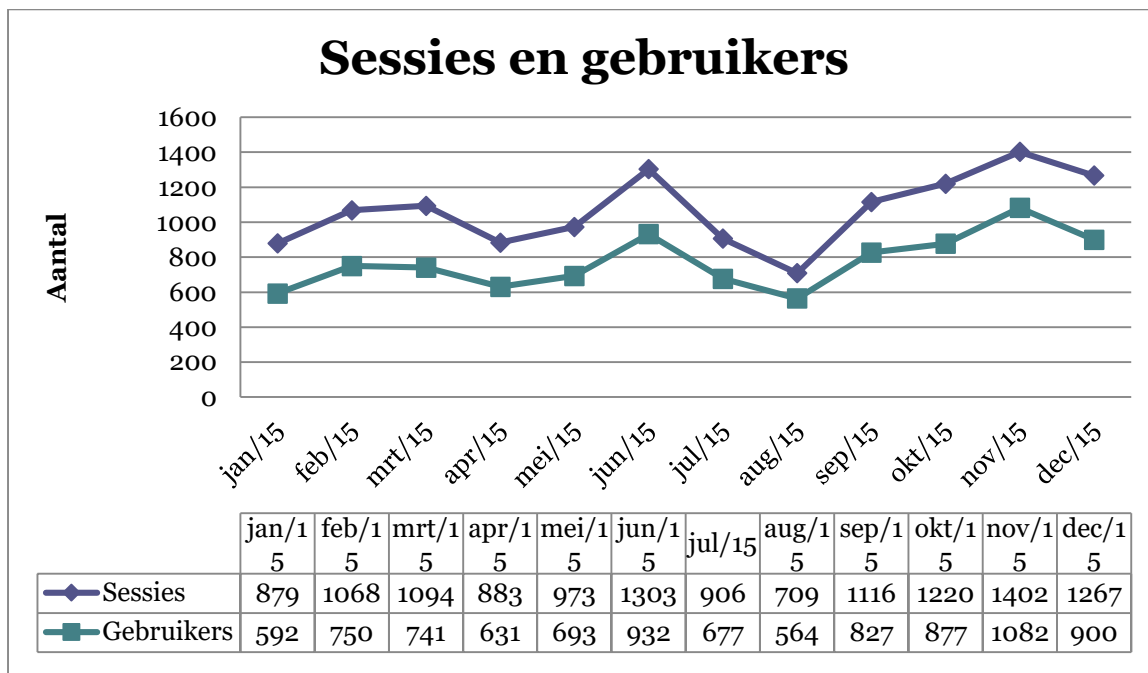
Website en sociale media

De website van de raad biedt informatie over duurzame ontwikkeling en de werking van de FRDO. De geschiedenis, samenstelling en werking van de raad worden toegelicht. Alle adviezen van de raad sinds zijn oprichting en die van diens voorganger, de Nationale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, zijn er terug te vinden. De site biedt verder een aantal links naar verslagen van onderzoek, fora of andere activiteiten die de raad organiseerde, en ook naar de sites van de leden van de raad.

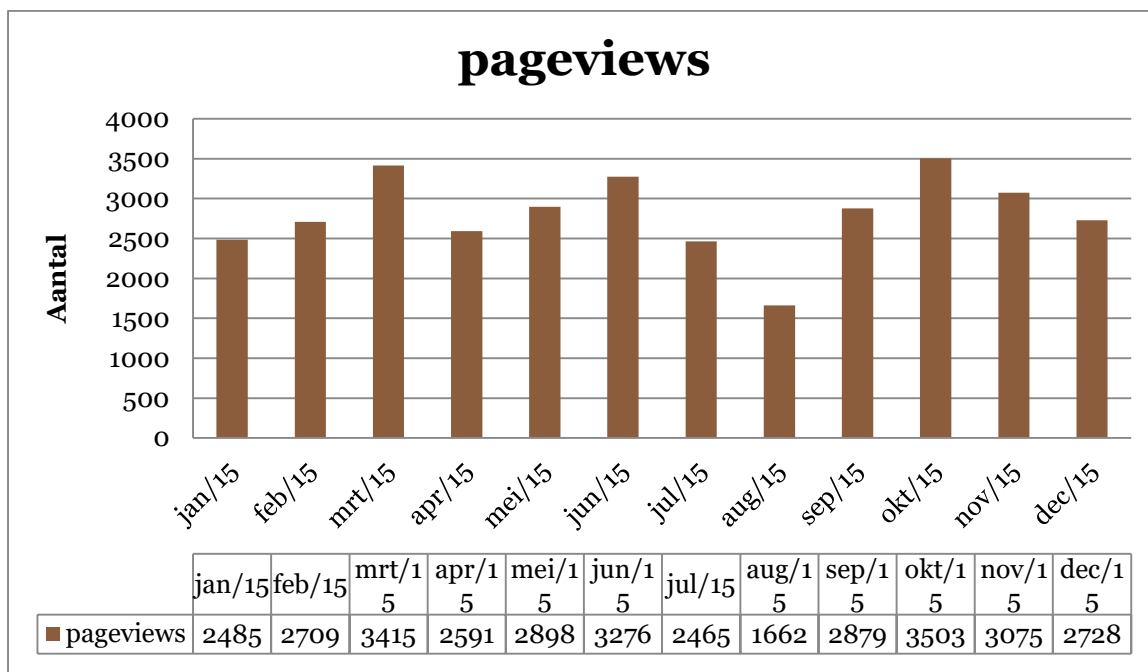
In 2013 werd de website grondig vernieuwd. Vanaf het jaar 2014, het eerste volledige jaar met de nieuwe website, hebben we ook verbeterde statistieken. Beginnend met 2015 zullen we de volgende jaren jaarcijfers kunnen geven en vergelijken.

Hieronder enkele statistieken.

Grafiek 3 geeft een overzicht van het aantal sessies en gebruikers. (Als bv. eenzelfde bezoeker/ster driemaal op een dag onze site bezoekt, wordt dat geteld als 1 gebruiker en 3 sessies.)

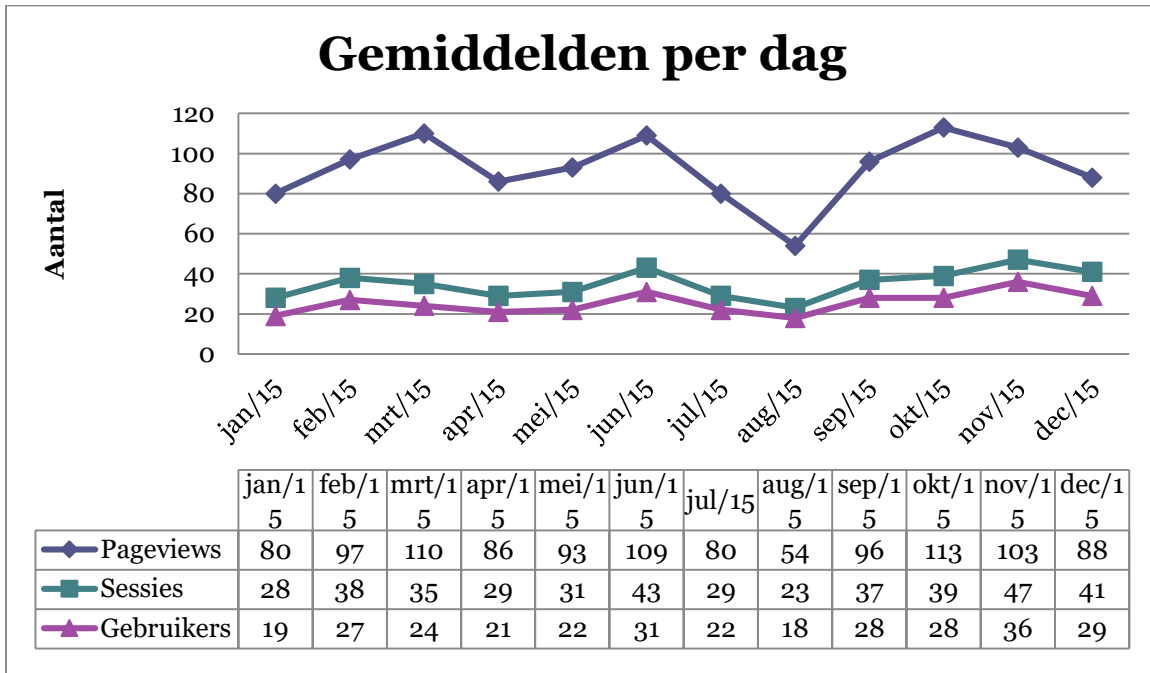

Grafiek 4 geeft een overzicht van het aantal paginaweergaven.

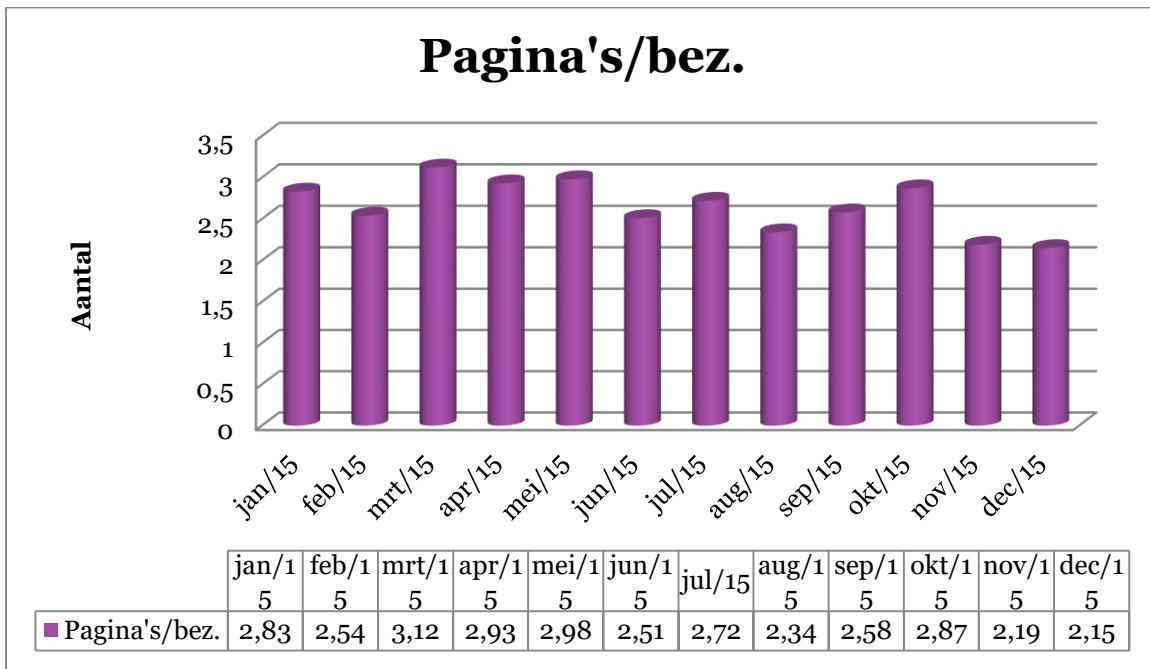

Grafiek 5 geeft een overzicht van de gemiddelden per dag.

Grafiek 6 geeft een overzicht van het aantal pagina's per bezoeker.

Voor het hele jaar 2015 zijn de cijfers als volgt:

- Sessies: 12.820
- Gebruikers: 8.050
- Paginaweergaven: 33.686
- Pagina's per bezoeker: 2,63
- Terugkerend: 41,86% | Nieuw: 59,53%

Gemiddelden per dag:

- 35,12 sessies
- 22,05 gebruikers
- 92,29 paginaweergaven

Gemiddelden per maand:

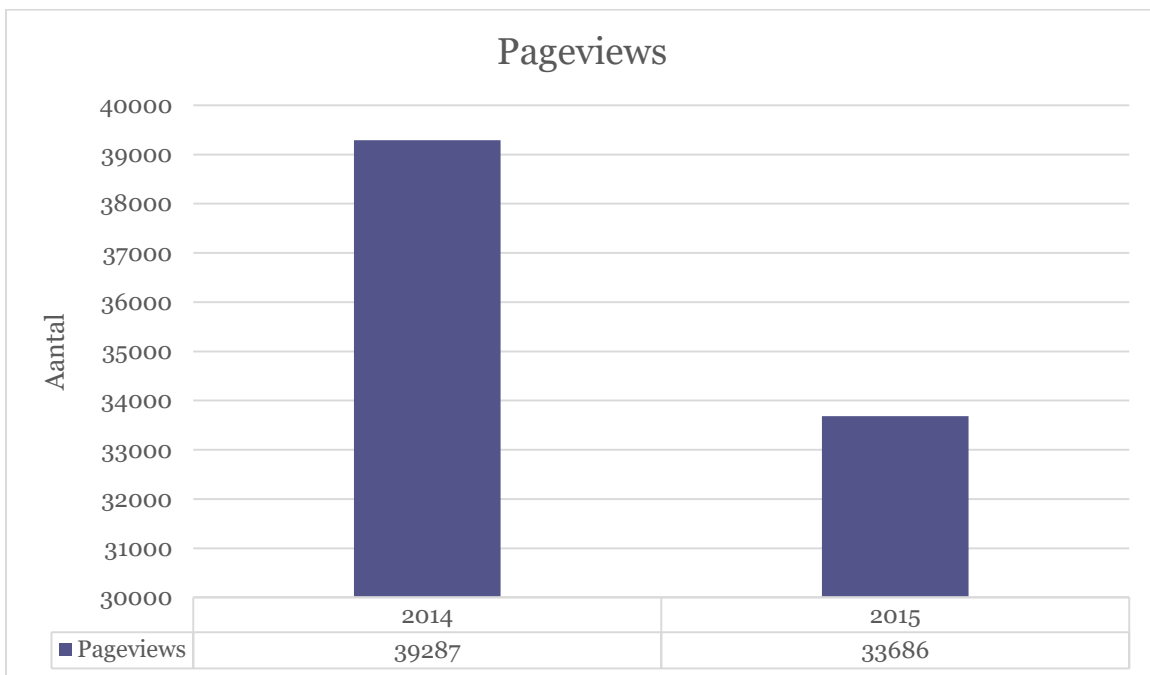
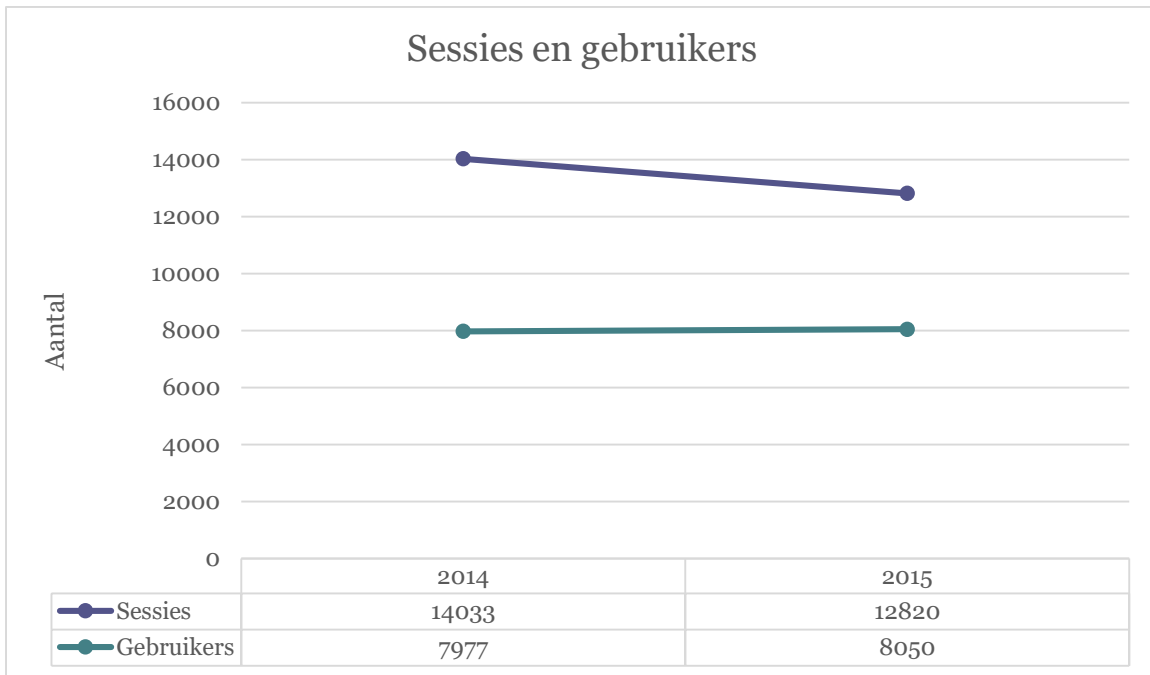
- 1.068,33 sessies
- 670,83 gebruikers
- 2.807,16 paginaweergaven

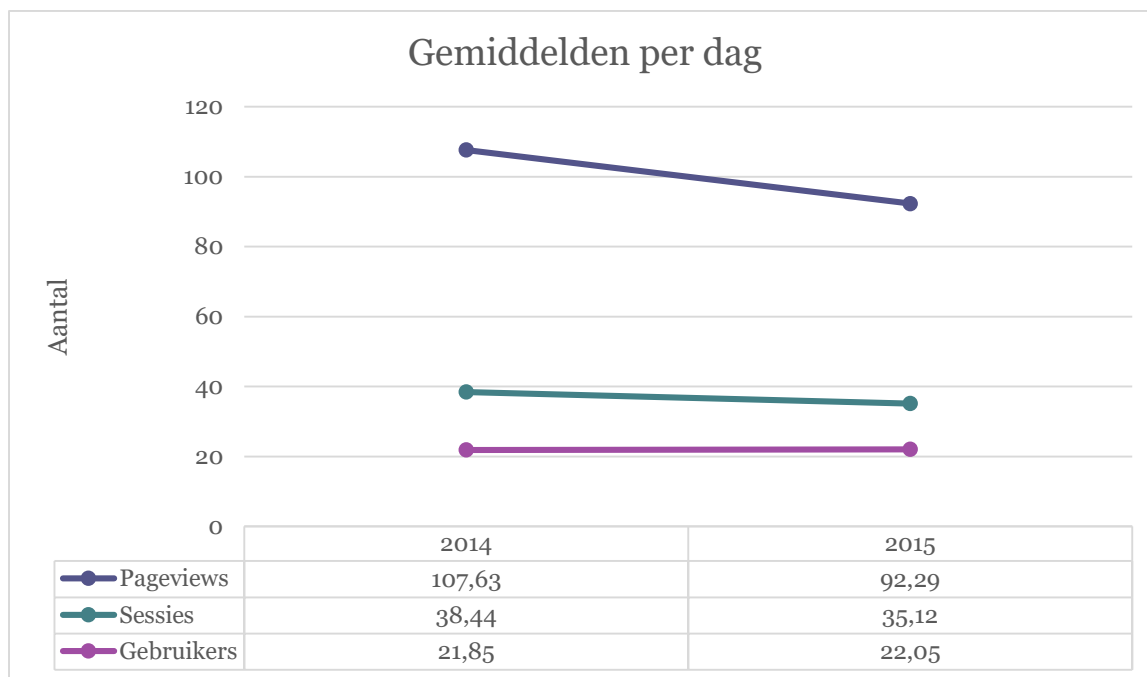
De 10 meest bezochte pagina's:

1. /fr	5.627	16,70%
2. /nl	3.506	10,41%
3. /en	1.110	3,30%
4. /nl/de-raad	956	2,84%
5. /nl/externe/1512-jaarforum-steden-transitie-duurzamer-en-koolstofarm	880	2,61%
6. /fr/le-conseil	858	2,55%
7. /fr/externe/1512-forum-annuel-villes-en-transition-plus-de-durabilite-moins-de-carbone	803	2,38%
8. /fr/publications	687	2,04%
9. /nl/de-raad/samenstelling	671	1,99%
10. /nl/publicaties	638	1,89%

De pieken uit de verschillende overzichten hebben vooral te maken met publieksactiviteiten, zoals de persprijs, het jaarforum en de verschillende lunchdebatten. Bij de publicaties bleek er een behoorlijke score voor de *Update*. Het meest geraadpleegde advies was dat over voedselverlies en –verspilling. Opvallend was ook dat de pagina over het jaarforum 2014, ook over voedselverlies en –verspilling nog redelijk vaak werd geraadpleegd.

Een eerste vergelijking tussen de jaarcijfers van 2014 en 2015 is nu mogelijk. Pas sinds 2014 hebben we volledige statistieken.

Globaal is er een lichte stijging van het aantal gebruikers, maar een daling in het aantal bezochte pagina's en sessies. Het is niet eenvoudig daarvoor sluitende verklaringen te geven. Een element kan zijn dat het jaarforum 2014 (over voedselverlies en –verspilling) erg veel bezoekers en bezoeken aantrok, waardoor de cijfers voor dat jaar hoog waren. Daarnaast is het ook zo dat er relatief weinig adviezen werden gepubliceerd in 2015. Ten slotte is het ook zo dat we begonnen zijn met externe communicatie via Facebook en LinkedIn, wat tot een lichte verschuiving van potentiële gebruikers kan hebben geleid.

De Facebookpagina van de FRDO had bij het einde van 2015 133 vind-ik-leuks. Fotoalbums (met name dat over het jaarforum 2015) doen het erg goed op de Facebookpagina en zorgen voor nieuwe geïnteresseerden.

Onze aanwezigheid op LinkedIn is voorlopig nog relatief beperkt. Het is de bedoeling dit kanaal nog verder in te zetten.

Pers

De raad stuurt regelmatig persberichten uit over zijn activiteiten (gepubliceerde adviezen, fora en andere activiteiten). In 2015 waren er 7 communiqués, met name over het advies “voedselverspilling”, de studie over een product-diensteconomie, over de reportage “De ronde van klimaatneutraal België”, het jaarforum en de persprijs (3).

Om de berichtgeving over duurzame ontwikkeling te stimuleren, organiseert de raad elk jaar een [“FRDO persprijs duurzame ontwikkeling”](#). Deze prijs gaat afwisselend naar de geschreven pers en naar de audiovisuele media.

Op 1 april reikte minister Marghem in het Residence Palace te Brussel de “FRDO persprijs duurzame ontwikkeling” uit, dit jaar bestemd voor de geschreven pers.

De laureaten waren:

Bij de Nederlandstaligen:

- **Kranten:** Eva Keustermans en Ringo Gomez-Jorge « Sharing economy » - De Morgen
- **Tijdschriften:** Lieve Herremans « Voedsel is om op te eten! Waarom gooien we het dan weg »- Vrouwen met vaart (magazine KVLV)
- **Elektronische media:** Koen Vandepopuliere « Spraakmakers » - site Argus Actueel

Bij de Franstaligen:

- **Kranten:** Michel De Muelenaere « La Belgique se prépare à tous petits pas », Le Soir
- **Tijdschriften:** Philippe Lamotte «La banane n’a pas plus la pêche/ La banane de demain en chantier», Valériane
- **Elektronische media:** Eric Walravens, «Prosommateurs de tous les pays, unissez-vous! », Blog Redistributions

De volgende editie van de persprijs, met uitreiking op 25 april 2016, is bestemd voor de audiovisuele media (televisie, video, radio). De laureaten worden aangeduid door een jury, die bestaat uit communicatie-deskundigen van de leden van de raad. Meer informatie over de persprijs vindt u op onze website.

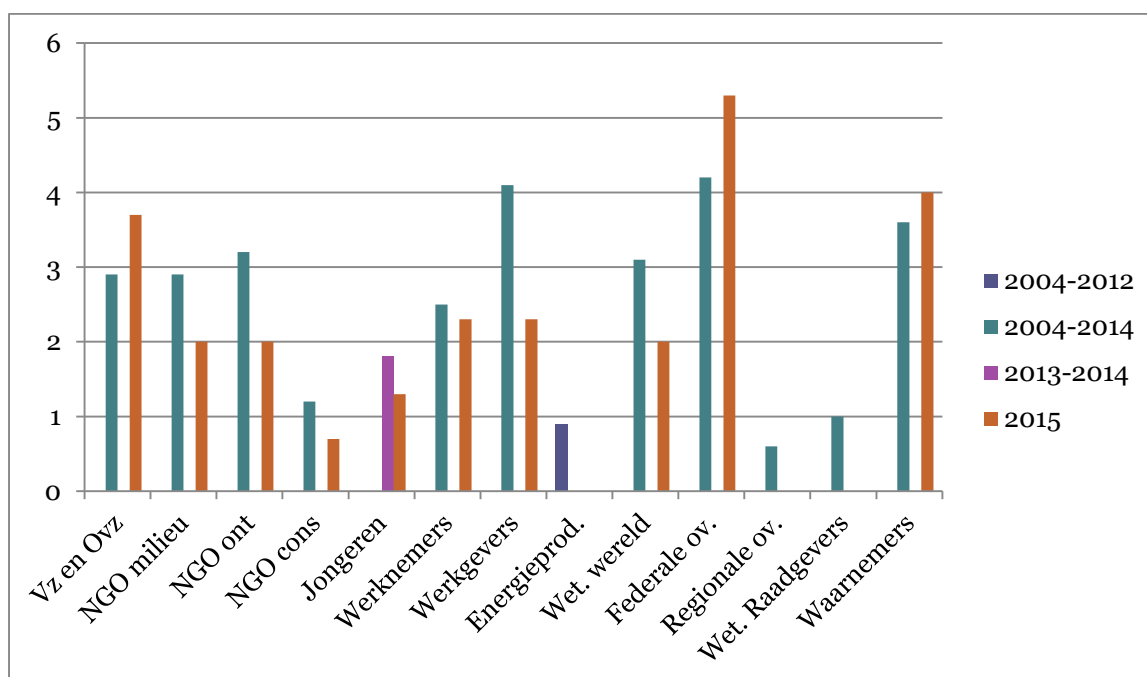
3. Activiteiten van de raad

3.1 Algemene vergadering

De leden stemmen op de algemene vergadering over de adviezen die door de verschillende werkgroepen werden voorbereid, brengen verslag uit van internationale conferenties, bespreken de planning, beslissen over de organisatie van forumactiviteiten, nemen de eindbeslissing over het jaarverslag, het financieel verslag, de begroting, het jaarprogramma en het programma van de werkgroepen. Daarnaast rapporteren de verschillende ministers of hun vertegenwoordiger aan het begin van elk kalenderjaar over de opvolging van de door de raad uitgebrachte adviezen.

In 2015 waren er drie algemene vergaderingen.

Grafiek 7 geeft een overzicht van de deelname per ledengroep in de periode sinds 2004. De aanwezigheid van de verschillende ledengroepen was in 2015 onder het gemiddelde. De vertegenwoordigers van de energiesector zijn geen lid meer van de raad sinds 2013. Daarom is voor die groep het gemiddelde 2004-2012 opgenomen. Sinds 2013 zijn vertegenwoordigers van de jongerenorganisaties lid van de algemene vergadering. Voor die groep is het gemiddelde sinds 2013 als vergelijkingspunt opgenomen.

Een overzicht van de thema's die werden behandeld tijdens de algemene vergaderingen van 2015:

Algemene vergadering van 3 februari 2015

Opvolging van de adviezen

Toelichting door (vertegenwoordigers van) de leden van de federale regering over de opvolging van de adviezen van de raad van 2014.

	Toelichting van de verwachte adviesvragen voor 2015. Discussie met de leden.
Presentatie	Presentatie door professor Delphine Misonne over de milieuaspecten van het werkprogramma van de Commissie Juncker
Discussie	Discussie met de leden over de prioritaire thema's voor de raad in 2015
Planning	Planning van de activiteiten van de FRDO

Algemene vergadering van 24 april 2015

Presentatie	Presentatie door de Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau van het Federaal Rapport inzake Duurzame Ontwikkeling 2015 : "Onze consumptie en productie houdbaar maken"
Jaarverslag 2014	<ul style="list-style-type: none"> Voorstelling en discussie over het duurzaamheidsverslag van de FRDO Voorstelling van het administratief verslag
Activiteiten-programma 2015	Voorstelling en discussie over het activiteitenprogramma in 2015
Reglement	Aanpassing van het huishoudelijk reglement
Planning	Planning van de activiteiten van de FRDO

Algemene vergadering van 23 oktober 2015

Advies	<ul style="list-style-type: none"> Advies over het federaal rapport duurzame ontwikkeling Advies over de implementatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs)
Presentatie	Presentatie door mevr Stéphanie Baclin en dhr. Pierre Biot, (DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu) van het Federaal Rapport over het Leefmilieu
Activiteiten-programma 2016	Informatie over de werkzaamheden binnen het bureau met betrekking tot het activiteitenprogramma 2016
Planning	Planning van de activiteiten van de FRDO

3.2 Werkgroepen

In 2015 waren de volgende werkgroepen actief:

- Strategieën voor duurzame ontwikkeling (ST) (11 = aantal vergaderingen)
- Energie en klimaat (EK) (8)
- Internationale betrekkingen (IB) (6)
- Productnormen (PN) (0 vergaderingen, advies volledig via schriftelijke weg)
- Werkgroep ad hoc voedselverlies en –verspilling (VO) (2).

Er waren ook twee begeleidingscomités actief:

- Jaarforum klimaatneutrale steden (BC1) (1)
- Studie functionaliteitseconomie (BC2) (4).

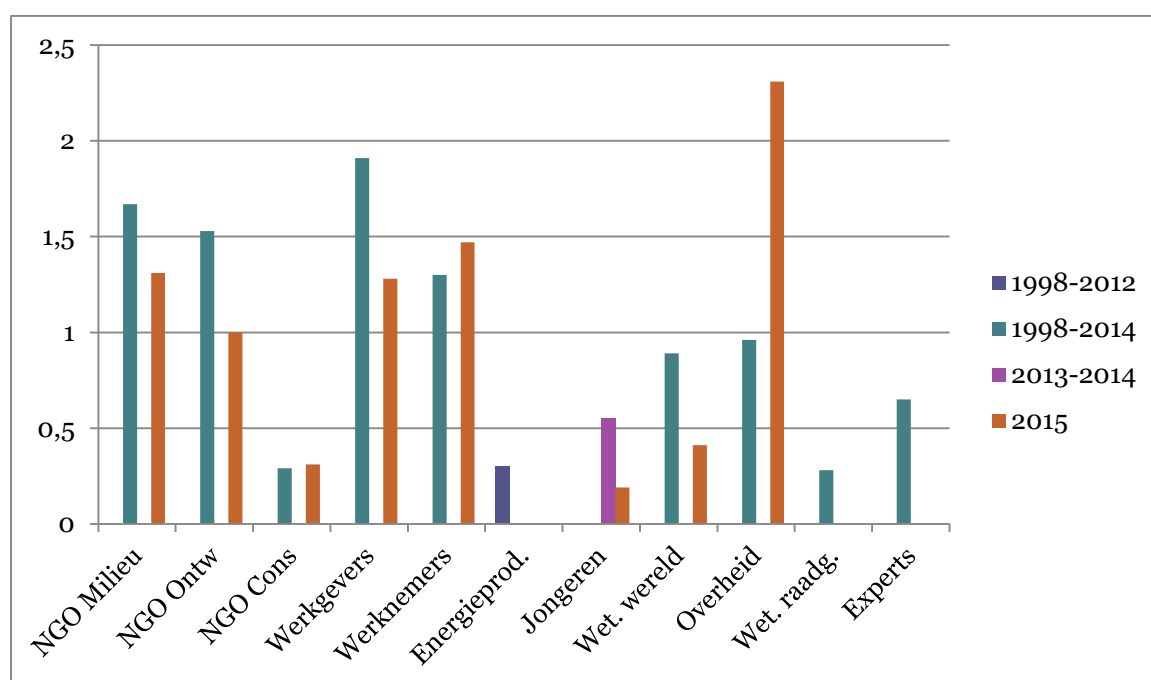
De werkgroepen bestaan uit leden van de raad of hun plaatsvervangers en door hen aangeduide experts. De werkgroepen kunnen ambtenaren en andere deskundigen uitnodigen. De algemene vergadering duidt de voorzitters van de werkgroepen aan op voordracht van het bureau. De

werkgroepen bereiden de adviezen grondig voor, zodat de algemene vergadering hoogstens nog enkele knelpunten dient te beslechten. Elke werkgroep wordt bijgestaan door een lid van het secretariaat.

Deelname aan de werkgroepen

	ST	EK	IB	PN	VO	BC1	BC2	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal	11	8	6	0	2	1	4	32	34	36	20	45
Gemiddeld	6,9	10,5	8,5	0	11	7	6,3	8,28	8,7	8,9	7,9	9,8

Grafiek 8 geeft een overzicht van de gemiddelde deelname per ledengroep in de periode 1998-2012 (voor de groep energieproducenten), 1998-2014, 2013-2014 (voor de jongeren).

3.3 Bureau

Het bureau bestaat uit de erevoorzitter (van wie de vertegenwoordiger wordt uitgenodigd voor de vergaderingen, de voorzitter en de ondervoorzitters. Daarnaast vaardigen sinds 2004 de werkgeversorganisaties, vakbonden, NGO's milieu en ontwikkelingssamenwerking beleidsverantwoordelijken af om in het bureau te zetelen. Sinds dat jaar bestaat er ook een systeem van plaatsvervangers voor de bureauleden. Ook de directeur en een lid van het secretariaat nemen deel aan de vergaderingen.

Taken

De algemene vergadering heeft het dagelijks beheer van de raad gedelegeerd naar het bureau. Het bureau houdt zich onder meer bezig met de voorbereiding en opvolging van de algemene vergadering, het overmaken van de ontwerpadviezen van de werkgroepen aan de algemene vergadering, de voorstelling aan de algemene vergadering van het jaarverslag en het financieel verslag voor goedkeuring, de selectie van het personeel, het nemen van belangrijke praktische beslissingen en de aansturing van het secretariaat.

Samenstelling (eind 2015)

	Leden	Plaatsvervangers
Voorzitter/voorzitster	Magda Aelvoet	
Ondervoorzitters	Mathieu Verjans (ACV) Mathias Bienstman (BBL) Olivier Van der Maren (VBO)	
Werkgeversorganisaties	Vanessa Biebel (VBO) Piet Van den Abeele (UNIZO)	
Werknemersorganisaties	Marie-Hélène Ska (CSC) Anne Demelenne (FGTB)	Bert De Wel (ACV) Philippe Cornélis (CSC) Sébastien Storme (FGTB)
Milieuorganisaties	Christophe Schoune (IEW) Sabien Leemans (WWF)	
Ontwikkelingsorganisaties	Rudy De Meyer (11.11.11) Nicolas Van Nuffel (CNCD)	Véronique Rigot (CNCD)
Vertegenwoordiger van de prins	Pierre Cartuyvels	
Secretariaat	Marc Depoortere (directeur)	

Overzicht van de vergaderingen

Het bureau vergadert maandelijks met uitzondering van juli en augustus. In 2015 kwam het bureau elfmaal bijeen en dit op de volgende data: 08/01, 13/01, 10/02, 10/03, 21/04, 12/05, 09/06, 08/09, 13/10, 17/11, 15/12.

Op 8 januari vond een bureauvergadering plaats met de wetenschappers van de raad. Die konden daar hun visie kenbaar maken voor wat betreft hun rol in de raad. Tijdens de vergadering van 10 maart besliste het bureau dat de wetenschappers vanaf dan deel zullen uitmaken van het bureau, op basis van een beurtrol tussen drie werkgroepvoorzitters. Tijdens de vergaderingen van juni en daarna was er een discussie over de werkwijze van de raad, de activiteiten en de manier waarop de leden erin zullen investeren. Een discussie over de werkthema's van 2016 werd gevoerd tijdens de bureauvergaderingen van oktober, november en december. Methodologische kwesties over de redactie van de adviezen en de evaluatie van de activiteiten van de raad werden behandeld tijdens de vergaderingen van november en december. Een verdere concretisering van al die verschillende discussies zal plaatsvinden begin 2016.

3.4 Beleidsdialoog

De raad organiseert rondetafelgesprekken op vraag van een minister, zodat de verschillende ledengroepen hun standpunt kunnen meedelen over een specifiek thema en de minister met het middenveld kan dialogeren over zijn beleid.

Wereldhandelsbeleid, 19 februari 2015

Bij het begin van het jaar vindt er steeds een rondetafelgesprek plaats met de minister van buitenlandse zaken. Dit jaar was dat op donderdag 19 februari. In dit gesprek kwamen diverse thema's rond het internationaal handelsbeleid aan bod. De ledengroepen konden vooraf hun vragen doorgeven en waren ruim vertegenwoordigd bij het gesprek. Na een inleiding door minister Reynders over de belangrijkste lopende dossiers en de Belgische houding daarbij konden de aanwezige leden hun vragen stellen. Het ging daarbij onder meer over WTO en TTIP. De leden kregen na de samenkomst nog een volledig schriftelijk antwoord op alle ingediende vragen. Er werd ook aangekondigd dat er nog een extra stakeholderoverleg over TTIP zou komen in het voorjaar, maar dat overleg is er niet gekomen.

Overleg EU 2020, 24 februari 2015

Op 24 februari gaf Serge Rompteau (Kanselarij van de eerste minister) aan de werkgroep Strategieën een toelichting bij het consultatieproces voor de herziening van de EU2020 strategie.

Overleg Nationaal Hervormingsprogramma, 20 mei 2015

Op 20 mei organiseerde de Kanselarij van de Eerste minister een vergadering voor de raden (CRB, NAR, FRDO) en hun leden, over de op 13 mei gepubliceerde landspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie inzake het Stabiliteitsprogramma en het Nationaal Hervormingsprogramma van België 2015. Er waren twintig aanwezigen voor deze vergadering in de Wetstraat 16, met vertegenwoordigers van de ledengroepen (vakbonden en werkgevers) en de secretariaten van de drie raden. Voor de FRDO namen Marc Depoortere en Koen Moerman deel.

Consultatie richtlijn niet-financiële informatie, 10 juni 2015

De FOD Economie is bevoegd voor de omzetting van de richtlijn 2014/95/EU over de bekendmaking van de niet-financiële informatie. Het gaat over het opleggen van het rapporteren over aspecten van duurzame ontwikkeling (milieu- en sociale impact, respect voor mensenrechten, ...) aan ondernemingen van openbaar belang met meer dan 500 werknemers (beursgenoteerde bedrijven, kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen). Die rapportering moet worden opgenomen in het jaarverslag.

Er bestaat een zekere manoeuvreerruimte bij de omzetting van die richtlijn, en meer in het bijzonder op het vlak van de scope (de grens van 500 werknemers), de inhoud (een bepaald type van verslaggeving, bv. volgens de GRI-norm, kan worden aangemoedigd) en de controle (gaat het om de feitelijke controle van de aanwezigheid van een niet-financieel verslag of ook over de verificatie van de inhoud ervan). De FOD wilde graag de mening horen van de stakeholders over dit onderwerp. Daarom werd op 10 juni een informatie- en consultatiesessie georganiseerd. Bij het einde van dit evenement werd door de FRDO een panelgesprek voorzien. In dat gesprek konden de belangrijkste ledengroepen

van de raad zich uitspreken over enkele structurerende vragen van Tom Bauler, voorzitter van het panel.

Een samenvatting van de verschillende tussenkomsten werd gemaakt door het FRDO-secretariaat en verzonden naar de FOD Economie.

Begeleidingscomité over de studie over de macro-economische gevolgen van de transitie, 1 juli 2015

Op 1 juli 2015 konden leden van de FRDO deelnemen aan een voorstelling van het stramien van de studie met als titel “Macro-economische gevolgen van de transitie naar een lagekoolstofsamenleving in België in 2050” die werd besteld door de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Tijdens die vergadering kon men de context van de studie schetsen, net als de methodologie die zal worden gebruikt bij de uitvoering van de studie.

De FRDO-leden zullen betrokken worden bij het vervolg van de studie, in de verschillende thematische werkgroepen.

Dialogo over aanvullende indicatoren voor het BBP, 22 oktober 2015

De Task Force DO van het Federaal Planbureau organiseerde (na een voorbereidende infosessie op 21 september) op 22 oktober een hoorzitting over de aanvullende indicatoren voor het BBP. De FRDO werkte in dat verband een tekst uit die vervolgens kon worden bediscussieerd met de Task Force tijdens een rondetafelgesprek. Dat leverde verschillende constructieve voorstellen op.

COP 21 Parijs, 19 november 2015

Een delegatie van de leden van de FRDO kon op 19 november in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen Anne Junion ontmoeten. Zij is kabinetschef van minister Marghem. De ontmoeting vond plaats tijdens een rondetafelgesprek ter voorbereiding van de COP, die later plaats zou vinden in Parijs.

Nadat de voorzitter van de raad enkele sleutelementen kon voorstellen die de leden samen wilden overmaken aan de minister, konden vertegenwoordigers van de verschillende ledengroepen van de FRDO uitleggen wat hun prioriteiten waren voor die belangrijke klimaattop.

Anne Junion reageerde vervolgens op de verschillende uiteenzettingen en antwoordde op de vragen van de FRDO-leden. Ze had het daarbij over de houding die de Belgische delegatie zou innemen tijdens de onderhandelingen.

Wereldhandelsbeleid, 7 december 2015

Op maandag 7 december vond een tweede rondetafelgesprek rond het handelsbeleid plaats. Het was een overleg met verschillende vertegenwoordigers van de administratie, en dat naar aanleiding van de ministeriële vergadering van de WTO van december 2015 in Nairobi. De aanwezige leden kregen ruim de kans om al hun vragen te stellen. Er werd een afspraak gemaakt voor een volgend rondetafelgesprek in februari 2016.

3.5 Forumactiviteiten

De FRDO organiseert fora, seminaries en hoorzittingen om de discussie rond duurzame ontwikkeling te stimuleren en om informatie te verzamelen voor het opstellen van adviezen.

Lunchdebat, Krijgt u het er ook warm van?, 19 januari 2015

Op 19 januari 2015 organiseerde de FRDO een [lunchdebat](#) met als titel: “Krijgt u het er ook warm van? Hoe aanzetten tot energiezuinig verwarmen.” Ruim 90 personen namen deel. Verschillende vragen kwamen aan bod tijdens het debat. We weten al lang dat de CO₂-uitstoot in ons land hoog is. Verwarming heeft daar een niet te verwaarlozen aandeel in. De sprekers hadden het over hoe je mensen kunt overtuigen om zuiniger om te springen met energie voor verwarming. Hoe kun je aanzetten tot gedragsverandering? Welke service kunnen bedrijven aanbieden voor de globale aanpak van een gebouw (isoleren, energiezuinige beglazing, ...) zodat het bijna energieneutraal wordt? En is het mogelijk de nodige investeringen daarvoor te bekostigen vanuit de maandelijkse besparingen op de energiefactuur?

Persprijs, 1 april 2015

Zie voor een toelichting over de persprijs, de beschrijving in het hoofdstuk ‘informatie en communicatie’.

Consultatie UNEP, 3 juni 2015

Op 3 juni vond een bilaterale ontmoeting plaats tussen een delegatie van UNEP en de Belgische overheid. Normaal zou de UNEP-delegatie worden voorgezeten door UNEP-directeur Achim Steiner, maar die kon door moeilijke weersomstandigheden niet tijdig vertrekken uit Nairobi. Een eerste deel van de ontmoeting bestond uit een technische dialoog met als thema *Mainstreaming environment in poverty reduction*. Het secretariaat van de FRDO was daarbij ook aanwezig. Een tweede deel van de ontmoeting was een lunchdebat, in het Egmontpaleis. Er was een ruim publiek: parlementsleden, wetenschappers en middenveldorganisaties. Het thema van het debat was: *Partnerships for a green economy*. Naast DGD was de FRDO de medeorganisator van dit debat. Een medewerker van het secretariaat bracht een boodschap van voorzitter Magda Aelvoet en trad daarna op als moderator voor het debat.

Seminarie Financing for Development, 11 juni 2015

Op donderdag 11 juni organiseerde de FRDO een [seminarie](#) naar aanleiding van de derde internationale conferentie *Financing for Development (FFD)*, die in juli plaatsvond in Addis Abeba. Het seminarie had als doel toelichting te geven bij de inzet van deze conferentie en daarnaast ruimte te geven voor debat tussen vertegenwoordigers van de overheid en het middenveld. Dries Lesage (UGent, en voorzitter van de FRDO-werkgroep internationale betrekkingen) gaf een algemene inleiding over wat er op het spel stond bij de FFD-conferentie. Daarna gaven Pieter Vermaerke (DGD) en Mark Van de Vreken (kabinet minister De Croo) toelichting bij de Belgische houding in de onderhandelingen. Vervolgens kwamen er reacties door vertegenwoordigers van het middenveld: Jan Van De Poel (11.11.11), Matt Simonds (ITUC), Tatiana Lambin (WWF). Daarop volgde een uitgebreide vragen- en discussieronde, met een slotbeschouwing door Dries Lesage.

Lunchdebat, Klaar voor een nieuw model?, 25 juni 2015

Op 25 juni organiseerde de FRDO een [lunchdebat](#) over de functionaliteitseconomie. Het debat vond plaats in de lokalen van het VBO. Zo'n 130 mensen namen deel aan het debat.

Na een voorstelling van het concept, de resultaten van een studie en de aanbevelingen door EcoRes, kwamen drie vertegenwoordigers van bedrijven die als casestudie werden besproken aan het woord. Ze gaven hun visie en hun mening over de aanbevelingen. De studie en de presentaties van de sprekers zijn beschikbaar op de website van de raad.

De vier aanbevelingen die op vraag van het begeleidingcomité werden onderzocht, zijn:

- De transitie van ondernemingen naar de functionaliteitseconomie financieren. Op elkaar afstemmen van investeringen, actuele boekhoudregels, indicatoren voor de financiële analyse en de nieuwe businessmodellen.
- De overheidsaankopen stimuleren om de vraag aan te zwengelen. De toegang tot innovatieve marktprocedures bevorderen.
- De consumenten sensibiliseren om een andere houding aan te nemen tegenover voorwerpen en diensten.
- Het verschijnsel van de transitie naar het model van de functionaliteitseconomie onderzoeken en opvolgen.

Lunchdebat, Een onvoorwaardelijk basisinkomen voor iedereen, 24 september 2015

Op 24 september 2015 organiseerde de FRDO een [lunchdebat](#) over het universeel basisinkomen en de gevolgen die dat zou kunnen hebben op de duurzaamheid van onze samenleving. Zo'n 125 mensen namen deel.

Er waren twee vooraanstaande sprekers in dit debat, Philippe Van Parijs en Mateo Alaluf. Het debat werd geleid door Magda Aelvoet, voorzitter van de raad.

Philippe Van Parijs begon zijn tussenkomst met een historisch overzicht van het begrip universeel basisinkomen. Vervolgens legde hij uit wat een universeel basisinkomen (UBI) is, door de 6 onvoorwaardelijke elementen op te sommen die aan de basis ervan liggen. Het UBI is een sokkel waarop iedereen zich kan beroepen. Die sokkel is niet ruim, en moet dus worden aangevuld (pensioen, invaliditeitsuitkering...). Hij neemt de plaats van een gedeelte van die andere uitkeringen in. Het gaat dan ook niet om een eenmalige uitkering.

Voor Philippe Van Parijs is het belangrijk inter- en intragenerationele gerechtigheid te veralgemenen.

Er zijn twee belangrijke kritieken op het UBI. De eerste heeft een ethisch karakter: is het denkbaar of te overwegen een bijdrage toe te kennen aan iemand die weigert te werken? De tweede is van praktische aard: hoe moet het UBI worden gefinancierd?

Mateo Alaluf is principieel gekant tegen een UBI. Hij verkiest publieke diensten boven een individuele toelage voor iedereen. Vanuit het gezichtspunt van duurzame ontwikkeling stelt het UBI enkele fundamentele vragen. Arbeid is een sociale activiteit. Het is dus niet aan het individu om te bepalen wat als arbeid kan worden beschouwd maar aan de maatschappij. Er zijn andere mogelijkheden dan het UBI om het aan individuen mogelijk te maken te doen wat ze willen doen. (Dat is bv. al het geval met het pensioen.)

Mateo Alaluf stelt concreet voor om de sociale minimumuitkeringen te verhogen.

Seminarie TTIP, 27 oktober 2015

Op dinsdag 27 oktober was er een [FRDO-seminarie over het TTIP-verdrag](#) waarover de EU en de VS onderhandelen. TTIP staat voor *Transatlantic Trade and Investment Partnership*. Het druk

bijgewoonde seminarie had het over een specifiek onderdeel van de TTIP-onderhandelingen: de zogenaamde ‘regelgevende samenwerking’. Het seminarie ging dieper in op de mogelijke gevolgen van die regelgevende samenwerking voor duurzame ontwikkeling. In een inleidende toelichting legde Fernando Perreau de Pinninck (Europese Commissie, DG Trade) uit wat de doelstellingen en de inhoud zijn van regelgevende samenwerking die onderhandeld wordt. Vervolgens ging Veerle Heyvaert (London School of Economics) in op de mogelijke gevolgen van de regelgevende samenwerking voor de milieureglementering. Jan Van Hove (KULeuven) gaf vervolgens het standpunt van een economist over de regelgevende samenwerking. Moderator van het debat was Delphine Misonne (USL-B). In reactie- en discussierondes werd uitgebreid ingegaan op alle dimensies van het onderwerp. Een verslag van het seminarie is te vinden op de website.

Première film ‘De ronde van klimaatneutraal België’, 26 november 2015

Op 26 november organiseerde de raad een premièrevoorstelling van de film ‘[De ronde van een klimaatneutraal België](#)’, en wel in cinema Aventure in Brussel. Ondanks het terreuralarm op dat moment in Brussel waren ongeveer honderd mensen aanwezig. De film werd in opdracht van de FRDO gemaakt door Zero Emission Solutions & Rumblefish. De film is ondertussen ook online gezet en is vrij raadpleegbaar.

Side events COP 21 Parijs, 7-8 december 2015

7 december 2015 | De FRDO organiseerde op 7 december 2015, in samenwerking met [Climate Alliance](#) en de [Universiteit van Delaware](#), een event over klimaatneutrale steden, in de marge van de COP in Parijs. Tijdens haar inleiding benadrukte Magda Aelvoet, voorzitter van de FRDO, het belang van de bijdrage van lokaal beleid als antwoord op de globale klimaatuitdaging. Ze legde uit dat de raad in 2015 een bijzondere inspanning wilde leveren op het vlak van sensibilisering van het publiek door de productie van een film te financieren over positieve lokale klimaatinitiatieven in België, met als titel De ronde van klimaatneutraal België. In verschillende tussenkomsten werd vervolgens uitgelegd op welke manier het Europese initiatief van het [Burgemeestersconvenant](#) zou kunnen uitzwermen elders in de wereld, en vooral dan in Zuid-Amerika, om zo lokale besturen aan te zetten een beleid te ontwikkelen dat positief is voor het klimaat en de levenskwaliteit van burgers. Die tussenkomsten werden geïllustreerd met enkele fragmenten uit de film van de FRDO. Nicolas Tsurukawa, lid van de Franstalige Jeugdraad, had het daarna over de rol die jongeren kunnen spelen in die dynamiek. Hij benadrukte daarbij het belang van een ondersteunend regelgevend kader dat het jonge ondernemers mogelijk maakt om stedelijke innovatieve bedrijven op te starten die goed zijn voor het klimaat. Marie Christine Marghem, minister van energie, milieu en duurzame ontwikkeling, sloot het event af met een verwijzing naar bestaande klimaatneutrale projecten in België, die zich nog verder zullen ontwikkelen in de toekomst.

8 december 2015 | De FRDO organiseerde op 8 december 2015 tijdens de COP in Parijs een event over instrumenten om te komen tot een grotere bewustmaking gericht op de transitie naar een lagekoolstofsamenleving. Als inleiding benadrukte Marie Christine Marghem, minister van energie, milieu en duurzame ontwikkeling, het feit dat de overheidsdiensten beter zouden moeten samenwerken, op een transversale manier, zich meer zouden moeten richten op de buitenwereld en meer zouden moeten samenwerken met het middenveld om deze transitie mogelijk te maken. Op korte termijn is het doel een energiepact afsluiten met de gewesten, en dat ook in samenwerking met het middenveld. Vincent van Steenberghe, van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Milieu, stelde een tool voor – binnenkort online beschikbaar – die het voor jongeren en een ruim publiek mogelijk moet maken om op een transparante manier transitie-scenario’s te ontwikkelen naar een lagekoolstofsamenleving. Dat alles met het doel die dynamiek beter te begrijpen. Professor Jean-Pascal van Ypersele was uitgenodigd om te reflecteren over het thema van de bewustmaking. Hij stelde

dat dat een essentiële kwestie is en zei dat het nodig is dat men zijn of haar discours aanpast, en dat op het niveau van de inhoud en het gebruikte medium, in functie van het beoogde publiek. Het is verder belangrijk om steeds eerlijk te zijn in de communicatie, zonder overdrijving of onnodig alarmisme. Professor van Ypersele voegde nog toe dat men het besef van de uitdaging zou moeten wekken in de school, onder meer tijdens de wetenschapslessen. Het event werd afgesloten door de vertoning van een fragment uit de film die de FRDO bestelde over lokale klimaatinitiatieven in België, met als titel [De ronde van klimaatneutraal België](#). De film zal ruim verspreid worden als instrument voor sensibilisering.

Jaarforum, Steden in transitie: duurzamer en koolstofarm!, 15 december 2015

De FRDO organiseerde zijn jaarforum op 15 december. Het thema was: steden in transitie naar meer duurzaamheid. Het programma en de presentaties van de sprekers zijn beschikbaar op [deze pagina van de website](#).

Het thema werd gekozen met het oog op de VN-klimaatconferentie van Parijs. Het doel was aan te tonen hoe lokale dynamieken in ons land beter verspreid kunnen worden.

Als inleiding sprek Elise Steyaert over het Burgemeestersconvenant. Dat is een netwerk van lokale besturen die zich inzetten voor de globale uitdaging die de klimaatverandering vormt, en dat door een ambitieus klimaatbeleid te ontwikkelen. Daarna analyseerde Frédéric Dobruszkes de uitdaging die de mobiliteit in Brussel vormt. Hij drong daarbij aan op de noodzaak van een betere coördinatie van de verschillende vervoersmaatschappijen om zo een efficiëntere dienstverlening te kunnen garanderen voor de gebruikers. Veerle Dossche had het vervolgens over het klimaatbeleid van de stad Gent dat als doel heeft een voorloper te zijn op het vlak van duurzaamheid en vermindering van broeikasgasemissies. Van Waalse kant legde Delphine Fontenoy uit hoe enkele lokale besturen verschillende initiatieven hebben opgestart om zo hun milieu-impact te verminderen en tegelijk ook het goede voorbeeld te geven en aan te tonen dat het mogelijk is bij te dragen aan de klimaatuitdaging. Ten slotte lichtte Patrick Boucneau toe wat de Vlaamse provincies doen om de gemeenten te ondersteunen in hun lokaal klimaatbeleid.

Na de koffiepauze werden twee studies gepresenteerd, gefinancierd door The Shift. De ene studie gaat over *De civiele samenleving in transitie en hun partnerschap met de ondernemingen*, de andere over *De rol van bedrijven in initiatieven voor 'smart and sustainable cities' in België*.

Het forum werd afgesloten met een panel met vertegenwoordigers van het middenveld. Ze formuleerden enkele aanbevelingen aan de politiek verantwoordelijken om door te gaan met de ondersteuning en verdere verspreiding van de lokale klimaatdynamiek.

3.6 Vertegenwoordiging

Op internationaal niveau

Beleidsbeslissingen die op internationaal niveau worden goedgekeurd, hebben een belangrijke impact op het nationale vlak. De raad volgt dan ook de internationale agenda van dichtbij. Zo nemen de leden en het secretariaat deel aan internationale conferenties. Op die manier verwerft de raad de nodige expertise en kan een uitwisseling van ideeën en beleidsvoorstellen plaatsvinden. Dit jaar namen de leden van de raad of het secretariaat deel aan verschillende internationale conferenties (onder meer

COP21 en vergaderingen van EEAC en ESDN). De verslagen en de eventueel bijhorende (achtergrond)informatie zijn beschikbaar op het secretariaat van de raad.

Het Europees netwerk van milieu- en duurzame ontwikkelingsraden EEAC

Op Europees vlak is de FRDO sinds 2004 lid van de European Environment and Sustainable Development Advisory Councils ([EEAC](#)). Dit netwerk groepeerde raden voor duurzame ontwikkeling en milieuadviesraden.

Het EEAC-netwerk probeert de positieve dynamiek gaande te houden die het kent sinds enkele jaren. Dat gebeurt onder meer door contacten te ontwikkelen met nieuwe leden – in het bijzonder uit Luxemburg, Tsjechië, Zweden en Estland – die mogelijk kandidaat zijn om deel te nemen aan het netwerk.

Gezien het historisch belang van de klimaatconferentie van het UNFCCC die plaatsvond einde van het jaar in Parijs, werd de jaarlijkse [EEAC-conferentie](#) (Civil Society and Climate Change, on the road to Paris) op 12 en 13 november georganiseerd in de Franse hoofdstad, in samenwerking met het ESDN-netwerk. Het evenement, met als gastheer het Franse ministerie van ecologie, duurzame ontwikkeling en energie, vond plaats in het Hôtel de Roquelaure. Het als doel te kijken naar verschillende manieren waarop het middenveld zou kunnen meewerken aan het klimaatbeleid. Dat kan onder meer gebeuren door eigen coöperatieven voor hernieuwbare energie op te starten, door zeer innovatieve oplossingen voor te stellen of door beleid aan de kaak te stellen dat veel te weinig ambitieus of zelfs nefast is voor het klimaat.

Na het afsluiten van de jaarlijkse conferentie kwamen de verschillende EEAC-werkgroepen nog bij elkaar. Er werd in het bijzonder gekeken naar de verschillende nationale situaties op het vlak van het beleid energie en duurzame ontwikkeling. Er werd ook gediscussieerd over de belangrijke thema's die in 2016 zouden moeten aangepakt worden.

Het Europees Netwerk Duurzame Ontwikkeling (ESDN)

Het FRDO-secretariaat neemt ook deel aan de activiteiten van het [ESDN](#). Dat informeel netwerk verzamelt administraties en experts en werkt rond de Europese strategieën duurzame ontwikkeling.

Het doel van het netwerk is het delen van ervaringen tussen de leden van het netwerk over thema's die te maken hebben met de politieke implementatie van duurzame ontwikkeling in de verschillende landen, in het bijzonder de nationale strategieën duurzame ontwikkeling.

De [jaarlijkse conferentie 2015](#) had plaats in Luxemburg op 8 en 9 oktober en had als thema de omzetting van de 2030 Agenda for Sustainable Development op het Europese en nationale niveau. (Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development at the EU and national level: Designing effective governance architectures and strategic frameworks)

Een van de belangrijke onderwerpen van de conferentie was de manier waarop het VN-kader, geconcretiseerd in de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs), kan worden geïntegreerd in de Europese beleidsprioriteiten. De implementatie op nationaal niveau werd eveneens besproken, met vooral aandacht voor de gevolgen voor de nationale strategieën duurzame ontwikkeling. De conclusie van veel aanwezigen was dat de SDGs een nieuw elan zouden kunnen geven aan duurzame ontwikkeling, voor het Europese niveau en voor de verschillende landen. Er blijft evenwel grote

onzekerheid over de wil van de Commissie om duurzame ontwikkeling te versterken op Europees niveau.

Sinds 2015 heeft het ESDN beslist om activiteiten en seminars samen te organiseren met het EEAC. Zo kan men een grotere zichtbaarheid garanderen van de eigen activiteiten op Europees niveau. Die samenwerking zou moeten worden versterkt in 2016.

Op nationaal niveau

Op nationaal niveau, wordt de FRDO als waarnemer uitgenodigd op de (min of meer) maandelijkse Coördinatie Duurzame Ontwikkeling (COORMULTI) van de FOD Buitenlandse Zaken (directie M7) die de Belgische deelname aan en de coördinatie van de Belgische houding bij internationale ontmoetingen in het kader van de Verenigde Naties coördineert.

De meeste lidorganisaties van de raad en het secretariaat worden ook uitgenodigd op het halfjaarlijkse stakeholder-overleg van het Coördinatie Comité Internationale Milieupolitiek (CCIM) van de Federale diensten voor Leefmilieu.

Het personeel van het secretariaat neemt eveneens deel aan conferenties, studiedagen, seminars en fora in België naargelang de thema's en de beschikbare middelen. Hieronder vindt u een overzicht van de meer dan 50 activiteiten waaraan de leden van het vast secretariaat hebben deelgenomen:

- Coormulti, Brussel, 14/01/2015
- Debriefing de la COP de Lima, Bruxelles, 14/01/2015
- Rapport sur l'économie du climat, Bruxelles, 22/01/2015
- Nieuwjaarsevent 11.11.11, Brussel, 31/01/2015
- Coormulti, Brussel, 10/02/2015
- L'économie de la fonctionnalité en Belgique : quels futurs ?, Namur, 23/02/2015
- Greening the Belgian tax system, Bruxelles, 04/03/2015
- Economie Circulaire, Bruxelles, 05/03/2015
- 'The role of oil in the future energy mix in Belgium and Europe', Leuven, 05/03/2015
- Coormulti, Brussel, 10/03/2015
- Conférence sur les villes intelligentes, Bruxelles, 10/03/2015
- Conférence sur le futur des villes, Paris, 19 et 20/03/2015
- Duurzaamheidsdag KULeuven, Leuven, 20/03/2015
- Seminarie 'beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling', Brussel, 23/03/2015
- Conférence sur le rôle de la société civile à la COP, Bruxelles, 23/03/2015
- Séminaire sur la transition énergétique, Bruxelles, 24/03/2015
- Seminarie 'evaluatie gender en ontwikkeling in de Belgische samenwerking', Brussel, 26/03/2015
- Coormulti, Brussel, 07/04/2015
- 'Setting the agenda for a sustainable future – the road to the UN summit on the Post-2015 agenda, Brussel, 14/04/2015
- 'Objectief 2020. De familiale landbouw als hoeksteen van het Belgische beleid tegen de honger', Brussel, 21/04/2015
- 'Conference on Social Protection in the post-2015 UN Agenda', Brussel, 27/04/2015
- Seminarie 'Federale overheidsdiensten succesvol aan de slag met duurzaamheidsrapportering', Brussel, 28/04/2015
- Conférence sur les infrastructures vertes, Bruxelles, 05/05/2015
- Politique climatique au niveau local, Louvain, 07/05/2015
- Coormulti, Brussel, 11/05/2015
- Economie Circulaire, FEB, Bruxelles, 12/05/2015
- Conférence sur l'Union européenne de l'énergie, Bruxelles, 12/05/2015

- Conférence sur l'implication de la société civile dans les négociations climatiques, Bruxelles, 27/05/2015
- 'SDGs and private sector', Brussel, 27 mei 2015
- Coormulti, Brussel, 02/06/2015
- EEAC – Workshop Circular Economy, Bruxelles, 15/06/2015
- EEAC – Conference The Role of Ecodesign in the Circular Economy, Bruxelles, 16/06/2015
- Coormulti, Brussel, 16/07/2015
- Conférence sur la participation du public dans la gestion des déchets nucléaires, Bruxelles, 07/09/2015
- Table ronde sur l'Economie de la Fonctionnalité – EESC, Bruxelles, 09/09/2015
- Coormulti, Brussel, 15/09/2015
- Waste-To-Energy, Bruxelles, 23/09/2015
- Towards a Green Circular Economy, Bruxelles, 29/09/2015
- Coormulti, Brussel, 05/10/2015
- L'économie s'est-elle affranchie des lois de la nature ?, Bruxelles, 14/10/2015
- Conférence sur la mobilité en ville, Bruxelles, 14/10/2015
- Voorstelling schenkingsbeurs, Brussel, 29/10/2015
- 'Gender in de Belgische ontwikkelingssamenwerking', Brussel, 09/11/2015
- Coormulti, Brussel, 12/11/2015
- Premiers résultats de l'étude sur les impacts économiques de l'économie circulaire en Belgique, Bruxelles, 12/11/2015
- EESC, Sustainable Development Goals, implementation in Europe, 12-13/11/2015
- Conférence annuelle de l'EEAC, Paris, 12-13/11/2015
- The Food Challenge, Brussel, 17/11/2015
- Conférence sur la R&D en Belgique pour la transition énergétique, Gand, 18/11/2015
- ARGUS, Workshop économie de la fonctionnalité, Anvers (KBC Toren), 20/11/2015
- Coormulti, Brussel, 03/12/2015
- COP21, Accelerating the Great Transformation: the Post-Paris Script, Paris, 08/12/2015
- COP21, Global Carbon Budget, Paris, 08/12/2015
- COP21, Low Carbon Emission Development and Growth Paris, 09/12/2015

De verslagen van deze conferenties zijn verzameld in de nota 'extern' die naar de leden van de algemene vergadering wordt gestuurd en sinds juni 2011 ook naar de leden van de werkgroepen.

4. Financieel verslag

Het budget van de raad bedroeg in 2015 € 212.000. Dit bedrag is als volgt verdeeld:

- € 197.000 voor niet-informaticagerelateerde werkingskosten (tegenover € 248.000 in 2014).
- € 3.000 voor informatica.
- € 4.000 voor investeringen.
- € 5.000 voor investeringen in informatica.
- € 3.000 voor verplaatsingen en terugbetaling van adsl en GSM voor telewerk.

Zoals ieder jaar werd een deel van de vastgelegde bedragen van het vorige jaar pas het volgende jaar betaald.

De onderstaande tabel geeft maar een gedeeltelijk beeld van de uitgaven die zullen worden aangerekend voor het jaar 2015. Verschillende uitgaven kunnen nog worden toegevoegd. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om de betaling van presentiegelden en verplaatsingsvergoedingen van de leden. Die is nog maar uitgevoerd voor het eerste semester van 2015.

Volgende tabel geeft uitgaven en vastleggingen voor 2015 in detail weer.

Begroting 2015		
Totaal	212.000	
A. Werking	200.000	
1.Werking (zonder informatica)		197.000
2.Werking informatica		3.000
B. Investerings	9.000	
1.Investerings (niet informatica)		4.000
2.Investerings informatica		5.000
C. Betaald door CDVU	3.000	
Verplaatsingen/internet personeel		3.000

	Begroting 2015	Uitgaven 2015 (toestand op 12/01/2016)
A. Werking		
1. Werking (zonder informatica)	197.000	160.700
1.1 Vergoedingen en terugbetaling van onkosten		
Presentiegelden	18.000	5.638
Verplaatsingskosten	2.500	741
Deelname internationale conferenties	25.000	23.578
Deelname conferenties in België (secr.)	250	151
Vergoeding experts	6.000	4.150
Subtotaal	51.750	32.776
1.2 Lokalen secretariaat		
Onderhoud lokalen	10.000	7.926
Huurlasten Finance Tower	25.000	22.100
Subtotaal	35.000	30.026
1.3 Goederen en diensten (recurrente uitgaven)		
Kleine onkosten dienst	3.000	2.946
Leasing (kopieerapparaat)	1.900	1.573

Portkosten	500	110
Vaste telefonie (tel. + internet)	3.200	2.602
GSM dienst	1.500	1.311
Kranten, tijdschriften	3.400	2.708
Kluwer	100	158
Vertalingen	15.000	12.511
Subtotaal	28.600	23.919
Recurrente uitgaven (= 1.1 + 1.2 + 1.3)	115.350	86.722
1.4 Goederen en diensten (niet-recurrente uitgaven)		
Recepties, kosten AV en BU	2.000	7.009
Kleine kantoorbenodigdheden, papier	2.000	1.096
Opleidingen	0	1.325
Subtotaal	4.000	9.430
1.5 Sensibilisatie en communicatie		
Persprijs DO	18.000	10.823
Jaarlijks forum	10.000	5.843
Reportage	35.000	38.354
Seminaries/lunchdebat	3.000	5.526
Subtotaal	66.000	60.547
1.6 Financiële bijdrage		
Bijdrage EEAC	4.000	4.000
Subtotaal	4.000	4.000
Totaal A1	189.350	160.699
Beschikbaar (niet bestemd/niet uitgegeven)	7.650	36.301
2. Werking informatica	3.000	2.753
Totaal A2	3.000	2.753
Beschikbaar (niet bestemd/niet uitgegeven)	0	247
B. Investerings		
1. Investerings (zonder informatica)	4.000	609
Camera (foto)	0	609
Videoconferentie	2.000	0
Totaal B1	2.000	609
Beschikbaar (niet bestemd/niet uitgegeven)	0	3.391

<i>2. Investerings (informatica)</i>	5.000	4.996
Desktops	0	4.882
Printers	0	114
Server	5.000	0
Totaal B2	5.000	4.996
Beschikbaar (niet bestemd/niet uitgegeven)	0	4

Bijlage1, Samenstelling van de raad in 2015

Z.K.H. Koning Filip (Erevoorzitter)

Stemgerechtigde leden

De voorzitter/voorzitter

- Magda Aelvoet (voorzitter – lid van het bureau)

3 ondervoorzitters

- Mathias Bienstman (ondervoorzitter – lid van het bureau)
- Olivier Van der Maren (ondervoorzitter – lid van het bureau)
- Mathieu Verjans (ondervoorzitter – lid van het bureau)

3 vertegenwoordigers van de NGO's voor milieubescherming

- Sabien Leemans (World Wildlife Fund for Nature – Belgium – Lid van het bureau)
- Sara Van Dyck (Bond Beter Leefmilieu, BBL)
- Christophe Schoune (opvolger Marie Cors) (Inter-Environnement Wallonie, IEW – Lid van het bureau)

3 vertegenwoordigers van de NGO's voor ontwikkelingssamenwerking

- Brigitte Gloire (Oxfam-Solidarité)
- Véronique Rigot (CNCD)
- Rudy De Meyer (11.11.11) – lid van het Bureau

6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties

- Bert De Wel (Algemeen Christelijk Vakverbond, ACV)
- Nilufer Polat (Algemene Centrale van Liberale Vakbonden in België, ACLVB - CGSLB)
- Sébastien Storme (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB)
- Caroline Verdoot (Algemeen Belgisch Vakverbond, ABVV)
- Marie-Hélène Ska (Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique, CSC)
- Daniel Van Daele (Fédération Générale du Travail de Belgique, FGTB)

6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

- An Nachtergaele (Fédération de l'Industrie Alimentaire, FEVIA)
- Françoise Vantiggelen (DETIC, Essenscia)
- Capucine Debuyser (Union des Classes Moyennes, UCM)
- Marie-Laurence Semaille (Fédération Wallonne de l'Agriculture, FWA)
- Piet Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers, UNIZO)
- Vanessa Biebel (VBO)

2 vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties

- Bart Devos (opvolger van Olivier Beys)(Vlaamse Jeugdraad)
- Mulumba Johanna (Conseil de la Jeunesse)

Waarnemers

Wetenschappelijke raadgevers

- Professeur Nathalie Crutzen (U Liège)
- X
- X
- X

Vertegenwoordigster van de vrouwenorganisaties

- Maggi Poppe (Nederlandstalige Vrouwenraad)

Andere waarnemers

- Sophie Sokolowski (kabinet Marghem)
- Alain Henry (Federaal Planbureau)
- Frédéric Rouxhet (Conseil Wallon de l'Environnement pour le Développement Durable, CWEDD)
- Fabienne Dideberg (Conseil Économique et Social de la Région Wallonne, CESRW)
- Jan Verheeke (Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, MiNa-raad)
- Kris Degroote (Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, CRB)
- X (Conseil Economique et Social de la Région de Bruxelles-Capitale)
- Peter Kerremans (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, SERV)
- Amélie Nassaux (Raad voor het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

Leden zonder stemrecht

Vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus

- Professeur Delphine Misonne (Facultés Universitaires Saint-Louis)
- Professor Reinhart Ceulemans (Universiteit Antwerpen, UA)
- Professor Luc Lavrysen (Universiteit Gent, UGent)
- Professeur Jean-Pascal van Ypersele de Strihou (Université Catholique de Louvain, UCL)
- Professor Dries Lesage (Universiteit Gent, UGent)
- Professeur Tom Bauler (Université Libre de Bruxelles, ULB)

2 vertegenwoordigers van de sector van het verbruik

- Steve Braem (Centre de Recherche et d'information des Organisations de Consommateurs, CRIOC)
- Christian Rousseau (Test Achat)

Vertegenwoordigers van de ministers en staatssecretarissen

- Gerben Croonenborghs (Eerste minister, Charles Michel)
- Sven Vaneycken (Vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, Kris Peeters)
- Francis Demeyere (Vice-eersteminister en minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Grote Steden en de Regie der gebouwen, Jan Jambon)
- Marc Van De Vreken (Vice-eersteminister en minister van Ontwikkelingssamenwerking, Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post, Alexander De Croo)
- Jihane Annane (Vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken, belast met Beliris en de Federale Culturele Instellingen, Didier Reynders)
- Amélie Derbaudrenghien (Minister van Begroting, belast met de Nationale Loterij, Sophie Wilmès)
- Bernard De Four (Minister van Justitie, Koen Geens)
- Peter Legroe (Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Maggie De Block)
- Yasmina Bousbaa (Minister van Pensioenen, Daniel Bacquellaine)
- X (Minister van Financiën, Johan Van Overtveldt)
- Carolien Smallegange (Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie, Willy Borsus)
- Sophie Sokolowski (Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling, Marie-Christine Marghem)
- Philippe Van Gyseghem (Minister van Defensie, belast met Ambtenarenzaken, Steven Vandeput)
- Christophe Leurident (Minister van Mobiliteit, belast met Belgocontrol en de Nationale Maatschappij der Belgische spoorwegen, Jacqueline Galant)
- Tim Van Belleghem (Staatssecretaris voor Buitenlandse Handel, toegevoegd aan de minister belast met Buitenlandse Handel, Pieter De Crem)
- Marijn Rabaut (Staatssecretaris voor Bestrijding van de sociale fraude, Privacy en Noordzee, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Bart Tommelein)
- X (Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, Gelijke Kansen, Personen met een beperking, Bestrijding van de fiscale fraude, en Wetenschapsbeleid, toegevoegd aan de minister van Financiën, Elke Sleurs)
- X (Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, belast met Administratieve Vereenvoudiging, toegevoegd aan de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, Theo Francken)

Vertegenwoordigers voor elk Gewest of elke Gemeenschap

- X (Duitssprachige Gemeinschaft)
- X (Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
- Pierre Moureaux (Communauté française)
- X (Vlaams Gewest)
- X (Vlaamse Gemeenschap)
- Nicolas Desablin (Région wallonne)

Vertegenwoordiger ZKH Koning Filip

- Pierre Cartuyvels (raadgever van ZKH Koning Filip) - waarnemend lid bureau in naam van ZKH Koning Filip

Bijlage 2, Aanwezigheid op de algemene vergadering in 2015

Naam	03/02/2015	24/04/2015	23/10/2015
Stemgerechtigde leden			
<i>Erevoorzitter, voorzitter/ster en ondervoorzitters</i>			
Magda Aelvoet	X	X	X
Mathias Bienstman		X	X
Lieze Cloots	X		
Olivier Van der Maren	X	X	X
Mathieu Verjans	X		X
<i>NGO's leefmilieu</i>			
Marie Cors	X		
Sabien Leemans	X	X	X
Christophe Schoune			X
Sara Van Dyck			X
<i>NGO's ontwikkeling</i>			
Rudy De Meyer	X	X	X
Brigitte Gloire			X
Thierry Kesteloot	X		
Véronique Rigot	X		
<i>Werknemersorganisaties</i>			
Philippe Cornelis	X		X
Nilüfer Polat	X	X	X
Sébastien Storme	X	X	X
Daniel Van Daele	X	X	X
<i>Werkgeversorganisaties</i>			
Vanessa Biebel	X	X	
An Nachtergaele		X	
Françoise Van Tiggelen	X		X
Piet Vanden Abeele	X	X	
<i>Jongeren</i>			
Bart Devos		X	X
Jonathan Lambregts	X		
Johanna Mulumba			X
<i>Waarnemers</i>			
<i>Consumenten</i>			
Steve Braem		X	X
Christian Rousseau			
<i>Vertegenwoordigster vrouwenorganisaties</i>			
Maggi Poppe	X	X	
<i>Wetenschappelijke milieus</i>			
Tom Bauler		X	
Reinhart Ceulemans		X	
Luc Lavrysen			X

Dries Lesage			X
Delphine Misonne	X	X	
Jean-Pascal van Ypersele de Strihou		X	X
Federale regering			
Gerben Croonenborghs (Eerste minister, Charles Michel)	X		
Francis Demeyere (Vice-eersteminister en minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, belast met Grote Steden en de Regie der gebouwen, Jan Jambon)			
Bernard De Four (Minister van Justitie, Koen Geens)			
Dominique Laurent			X
Christophe Leurident (Minister van Mobiliteit, belast met Belgocontrol en de Nationale Maatschappij der Belgische spoorwegen, Jacqueline Galant)	X		X
Peter Legroë (Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Maggie De Block)	X		
Sophie Sokolowski (Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling, Marie-Christine Marghem)	X	X	X
Mark Van De Vreken (Vice-eersteminister en minister van Ontwikkelingssamenwerking, Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post, Alexander De Croo)	X		
Vertegenwoordigers gewesten en gemeenschappen en andere			
Stephanie Baclin			X
Pierre Biot			X
Mathijs Buts		X	
Patricia Delbaere		X	
Jean-Maurice Frère		X	
Alain Henry	X	X	X
Dimi Jottier		X	
Mundo-Izay Noti	X		
Christophe Pauwels	X		
Dieter Vanderbeke	X	X	X

D/2016/10872/05

av2015n